

Kris Tavernier

Onesiforus

Een man die barmhartigheid bewees

'Moge de Heer het huis van Onesiforus barmhartigheid geven, omdat hij mij dikwijls verkwikt en zich voor mijn keten niet geschaamd heeft; maar toen hij in Rome kwam, heeft hij mij ijverig gezocht en gevonden'.

'Moge de Heer hem barmhartigheid te vinden geven van [de] Heer in die dag. En hoeveel diensten hij in Efeze bewezen heeft, weet jijzelf het best'.

2 Timotheüs 1:16-18; 4:19

De Griekse naam *Onesiforus* betekent 'nut brengend, voordeel aanbrenkend'; het is een naam die destijds gangbaar was voor slaven. Gezien de vermeldingen dat hij een huishouden of gezin had en de mogelijkheid had om te reizen, was hij mogelijk een voormalige slaaf die om de een of andere reden de vrijheid had verkregen. Slaven konden gewoonlijk namelijk niet trouwen en een gezin stichten. Ook konden ze niet op eigen houtje reizen. Bij Onesiforus was dit kennelijk wel het geval. Hij kan dus een slaaf zijn geweest die op een bepaald moment de vrijheid heeft verworven, maar sluitend bewijs hiervoor hebben we niet. Hij kan ook altijd een vrij man zijn geweest. Eigenlijk is dit verder niet van belang.

Onesiforus als voorbeeld voor Timotheüs

Onesiforus wordt in de tweede brief van Paulus aan Timotheüs onverwachts genoemd, we lezen namelijk nergens anders iets over deze Onesiforus. Zijn naam staat duidelijk in contrast met Fygelus en Hermogenes en alle anderen in Asia die zich van Paulus hadden afgewend, waarover de apostel zojuist had geschreven (2 Tim. 1:15). Velen hadden zich van Paulus afgewend tijdens zijn gevangenschap in Rome (vgl. 2 Tim. 4:16). Het lijkt erop dat Onesiforus zich juist in tegenstelling tot

hen ijverig heeft ingespannen om Paulus te vinden en hem wél bij te staan in diens gevangenschap. Dat moet ongetwijfeld de reden zijn dat de naam Onesiforus hier genoemd wordt. Paulus haalt Onesiforus namelijk aan als een voorbeeld voor Timotheüs, als iemand die zich niet van de apostel had afgekeerd en zich niet had geschaamd voor Paulus tijdens zijn gevangenschap.

Het was kennelijk nodig dat Paulus Timotheüs bemoedigde om niet bang te zijn, maar daarentegen krachtig en vol liefde en bezonnenheid vol te houden (2 Tim. 1:7). Om zich niet te schamen voor het getuigenis van het evangelie en voor Paulus' gevangenschap als gevolg daarvan (vs. 8). Vervolgens heeft Paulus het over zijn roeping voor het evangelie (vs. 9-11). Paulus wijst Timotheüs erop dat hijzélf moet lijden in gevangenschap voor dit evangelie, maar dat hij zich niet hiervoor schaamt (vs. 12). Hetzelfde vraagt hij nu van Timotheüs. En dat allemaal in een context waarbij Timotheüs zich in Efeze, in Klein-Asië, bevindt, waar velen zich dus wel van Paulus hadden afgewend. Timotheüs zat dus echt wel in een lastig parket. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat alle gelovigen in Asia zich van Paulus hadden afgekeerd. Meer waarschijnlijk gaat het om eerdere medewerkers van Paulus, of vooraanstaande personen in de gemeenten in Asia die Paulus tijdens zijn gevangenschap in de steek hebben gelaten. Precies in dat betoog vermeldt Paulus Onesiforus als een voorbeeld voor Timotheüs, tot bemoediging en aansporing om sterk stand te blijven houden.

Wat is het belangrijk dat er gelovigen zijn die tot voorbeelden voor andere gelovigen kunnen dienen. We zeggen wel dat je niet op mensen moet kijken, en dat is grotendeels waar. Maar het is evenzeer waar dat gelovigen voorbeelden kunnen zijn voor elkaar. Daar is op zich helemaal niets fout mee. Iemand die ijverig de Bijbel uitlegt, kan mij stimuleren tot Bijbelstudie. Iemand die gastvrij is, kan mij stimuleren tot meer gastvrijheid. Iemand die zich praktisch inzet in de gemeente, kan mij stimuleren om ook mijn steentje bij te dragen. Het gaat er natuurlijk niet om de beste te willen zijn, of de aandacht te willen trekken. Het gaat om een gezonde ijver die ons mag bemoedigen, aanvuren en prikkelen tot meer toewijding en inzet. Dit is hoe Onesiforus hier wordt getekend als een voorbeeld en een stimulant voor Timotheüs. Dat was niet de reden waarom Onesiforus het allemaal deed, maar het is wel de wijze hoe Paulus Onesiforus aan Timotheüs laat zien. Wil jij ook zo'n voorbeeld zijn voor de broeders en zusters rondom jou?

Onesiforus omarmde de hele Bijbelse leer

Velen hadden zich dus van Paulus afgewend, waaronder Fygelus en Hermogenes. Misschien worden deze twee bij hun naam genoemd, omdat zij het voortouw namen in het zich afwenden van Paulus. Maar misschien moeten we voorzichtiger zijn in ons oordeel, en noemt Paulus deze twee personen met verdriet in het hart. Namelijk niet als leiders van de afval, maar als mensen die zich helaas hebben laten meesleuren in het zich afwenden van Paulus. Of misschien waren zij voormalige medewerkers van Paulus, die hem nu jammer genoeg in de steek lieten. Hoe dan ook: zij staan in contrast met Onesiforus, die zich niet heeft laten beïnvloeden, en met Timotheüs, die zich moet wapenen om niet meegesleurd te worden maar stand te houden en trouw te blijven. Een andere tegenstander die genoemd wordt, is Alexander de kopersmid (2 Tim. 4:14).

Dit afwenden van Paulus heeft enerzijds te maken met zijn gevangenschap in Rome (vgl. 2 Tim. 1:16; 4:16), maar ook met zijn prediking (vgl. 2 Tim. 4:15, 17). Het is vooral Paulus' prediking en onderwijs, die een probleem waren voor zijn tegenstanders in Asia (zie 2 Tim. 1:10-14; 4:3-4; Tit. 1:14). Paulus spoort Timotheüs hier ernstig en nadrukkelijk aan om de leer van het evangelie, zoals Paulus dat hem geleerd heeft, niet los te laten. Zij die zich van Paulus hebben afgekeerd, hebben het geloof niet verlaten, maar de leer van Paulus ging hun blijkbaar toch wel te ver. Tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome heeft Paulus een aantal brieven geschreven, namelijk de brieven aan de Efeziërs – in de toenmalige hoofdstad van Asia, waar Paulus het komende verval had aangekondigd (Hand. 20:18) –, en de brieven aan de Filippenzen en de Kolossenzen. In het bijzonder in deze brieven mocht Paulus een aantal hoge waarheden bekend maken, zoals o.a. de hemelse positie van de gelovigen, onze geestelijke zegeningen, en de gemeente als het lichaam van Christus in verbinding met haar verheerlijkte Hoofd in de hemel. Precies deze waarheden werden in de geschiedenis van het christendom het eerst losgelaten, en blijkbaar konden de gelovigen in Asia er destijds ook niet goed mee overweg. Onesiforus echter had deze nieuw geopenbaarde waarheden wel omarmd. Het waren dan ook niet zomaar leringen van een mens, namelijk Paulus; maar openbaringen van Godswege.

Omarmen wij héél de Bijbelse leer, of zijn we eerder selectief? Natuurlijk begrijpen we soms niet alles wat er in de Bijbel staat, en misschien hebben we het zelfs lastig met een aantal zaken. Dat kan best zijn, en het is helemaal niet erg. Misschien vinden we het soms moeilijk hoe God handelt in bepaalde geschiedenissen. Misschien is onze praktische ervaring anders dan de Bijbelse gegevens. Misschien botsen we innerlijk met bepaalde Bijbelse principes of leringen, die niet stroken

met de visie van de maatschappij waarin we leven. Misschien botsen Bijbelse waarheden wel met onze gevoelens, ervaringen of inzichten. Dat is menselijk gezien goed te begrijpen. Ik vrees dat bepaalde uitleggingen van mensen, hetzij extreem conservatief, alsook ruimdenkend progressief, het nog een stuk moeilijker maken. Eenzijdige benadrukking van visies maakt het namelijk ook niet gemakkelijker. Het is nu niet de plaats om verder daarop in te gaan, maar laten we in elk geval het voornemen hebben ons te onderwerpen aan de Bijbel, de hele Bijbel. Laten we met een eerlijk hart de Bijbel onderzoeken, en bidden om inzicht en wijsheid van God. En laten we ook ervoor kiezen om alles wat de Bijbel leert aan te nemen en niet bij voorbaat dingen af te wijzen om wat voor reden dan ook.

Barmhartigheid voor het huisgezin van Onesiforus

Het eerste waarvoor Paulus bidt, is om 'barmhartigheid voor het huis[gezin] van Onesiforus'. Dat wil zeggen barmhartigheid voor zijn gezin op het actuele moment. Het feit dat Paulus namelijk bidt voor het huisgezin van Onesiforus, en pas later voor Onesiforus zelf, opent de vraag naar de situatie van deze broeder op dat moment. Vergelijk soortgelijke gebeden in bijvoorbeeld Romeinen 16:10-11, waaruit blijkt dat de uitdrukking zou kunnen aangeven dat Onesiforus zelf reeds overleden zou zijn geweest¹. Sommigen verbinden dit dan ook met de rouw van Timotheüs in deze brief.

Als deze visie klopt, zou dit voor zover bekend het oudste christelijke gebed voor een overledene in diens actuele situatie zijn. Ook de Joden kenden reeds zulke gebeden. Rooms-katholieke uitleggers gaan er graag van uit dat Onesiforus reeds overleden was en vinden hierin een grond voor het bidden voor overleden personen in hun situatie als gestorvenen. Stel dat Onesiforus reeds overleden zou zijn, dan nog klopt deze redenering niet. Immers, Paulus bidt voor barmhartigheid voor Onesiforus 'in die dag' (zie verderop), en niet voor de huidige situatie van de – al dan niet – overleden Onesiforus. Bidden voor een overledene met het oog 'op die dag', is iets anders dan bidden voor een overleden persoon in diens huidige situatie in het hiernamaals (alsof ons gebed daarop invloed zou kunnen uitoefenen). We noemen dit slechts voor de volledigheid, maar gaan er verder niet op in.

¹ Zie mijn studie '[Groet elkaar met een heilige kus](#)' over Romeinen 16, beschikbaar op de OudeSporen website.

De tekst van Paulus leent zich echter ook heel gemakkelijk, en meer vanzelfsprekend, voor andere interpretaties. Was Onesiforus ziek? Was hij stervende? Maar het meest aannemelijk is: Was Onesiforus nu ver gescheiden van zijn gezin, mogelijk omdat hij zich bij Paulus in Rome bevond? Die gedachte wordt ondersteund door 2 Timotheüs 4:19, waar nogmaals de groeten worden overgebracht aan het huisgezin van Onesiforus. Hij was dus wellicht gewoon gescheiden van zijn gezin; en daarom bad Paulus voor het gezin van Onesiforus, dat hem in de actuele omstandigheden moest missen.

Dienstbare christelijke gezinnen of echtparen zijn een zegen voor velen, en vooral voor de plaatselijke gemeenten waar zij verblijven of de christelijke organisaties waarvoor zij zich inzetten. Zo lezen we bijvoorbeeld over Filippus en zijn vier profeterende dochters in Handelingen 21:9². Het is beslist een meerwaarde, wanneer het hele gezin gelovig is en zich eensgezind kan toewijden om dienstbaar te zijn. Laten we dankbaar zijn en bidden voor zulke gezinnen, want ook deze gezinnen hebben hun zorgen. Al te vaak hebben we daar geen oog voor, omdat we alles als vanzelfsprekend beschouwen. Het is jammer genoeg niet aan iedere gelovige gegeven om een compleet gelovig gezin te hebben, en het is dus goed ons erop toe te leggen om te bidden voor de gezinnen in onze gemeenten, de mogelijk ongelovige partner of de kinderen die nog een geloofskeuze moeten maken. Laten we dankbaar zijn voor gelovige gezinnen of echtparen, en laten we evenzeer voorbede doen voor degenen die alleenstaand zijn in het geloof in hun gezinssituatie.

Het is voor gezinnen niet altijd gemakkelijk om een lid van het gezin als dienstknecht in het evangelie te missen op bepaalde momenten. Het kan de man of de vrouw des huizes zijn, of een van de kinderen of afwisselend een van die allen. Het wordt soms te vaak als vanzelfsprekend aangenomen dat iemand steeds beschikbaar is, of bepaalde taken op zich neemt. Maar daar moet het hele gezin achter te staan, want elk gezinslid brengt hierbij de nodige offers. Dat wordt maar al te vaak vergeten. Laten we dus oog hiervoor hebben en ook de gezinsleden 'achter de schermen' (en vergeet daarbij vooral niet de kinderen) van tijd tot tijd bemoedigen en een uiting van waardering en dankbaarheid uitspreken.

Vanwege Onesiforus' optreden, en zijn gezin dat hem hierbij ondersteunde, bad Paulus het huisgezin van Onesiforus barmhartigheid toe op het actuele moment. Zo heeft hij ook Timotheüs barmhartigheid toegebeden in zijn beide brieven aan

² Zie mijn artikel '[Filippus, de evangelist](#)', eveneens beschikbaar op de OudeSporen website.

hem (1 Tim. 1:2; 2 Tim. 1:2)³. Het is een oprecht en bewogen gebed voor het gezin van Onesiforus, dat juist op dat moment de man in huis moest missen, zoals gezegd dus waarschijnlijk doordat deze zich ontfermde over Paulus in diens situatie. De basisgedachte van barmhartigheid is dat God ingrijpt om te helpen in tijden van nood.

Het Griekse woord voor barmhartigheid is 'eleos' en het betekent 'medelijden' of 'ontferming'. En is het verbonden met het Gr. zelfstandig naamwoord 'eleémosuné', wat 'barmhartige daad' of 'gave, aalmoes' betekent. We moeten hier niet geringschattend over denken; aalmoezen waren namelijk van levensbelang. Een aalmoes was niet bedoeld als een klein restant, maar als een genereuze gave voor een noodlijdend persoon. Zo stond bijv. de discipelin Tabitha, beter gekend als Dorcas, erom bekend overvloedig te zijn in goede werken en het gul geven van aalmoezen (Hand. 9:36). Het geven van aalmoezen is in het Jodendom dan ook een van de drie daden van gerechtigheid, samen met het bidden en het vasten (vgl. Matt. 6).

God is een God die rijk is aan barmhartigheid (Ef. 2:4). Barmhartigheid of ontferming of erbarmen staan bij God dan ook hoog aangeschreven. Zo zijn de aalmoezen die Cornelius gaf nadrukkelijk door God opgemerkt (Hand. 10:31). Eigenlijk zijn heel wat wetten in de Thora met betrekking tot de armen, de wezen, de weduwen en de vreemdelingen op het principe van barmhartigheid gestoeld. Om ons een beeld te vormen van wat Paulus bedoelde, kunnen we denken aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Luk. 10:25-37). Daar verkeert een man in nood, na een wrede aanval door rovers. De Samaritaan zorgt eerst zelf voor de man, daarna zorgt hij ervoor dat de man de nodige zorg krijgt en hij neemt alle kosten dan ook nog eens voor eigen rekening. Deze barmhartigheid, of ontferming, of dit medelijden, verwacht God ook van ons. De Heer Jezus Christus wordt als Hogepriester gekenmerkt door barmhartigheid (Hebr. 2:17).

Mogelijk dacht Paulus vanuit zijn Joodse achtergrond ook aan het Hebreeuwse woord 'rèchem', wat naast barmhartigheid ook 'moederschoot' betekent. Het is de plaats waar het ongeborn kind de zorg, voeding, bescherming en al het nodige krijgt van de moeder. Dat is waar Paulus nu voor bidt voor het gezin van Onesiforus, dat het voorzien mag worden van al het nodige. Ik bedoel hier niet dat Paulus voor

³ We merken hier terloops op dat het uniek is dat Paulus het woord barmhartigheid opneemt in zijn begroeting aan het begin. Immers, alleen in de brieven aan Timotheüs bidt hij de geadresseerde barmhartigheid toe. Kennelijk was dit nodig voor Timotheüs. Voor een beter begrip verwijs ik alvast naar het kopje 'Onesiforus als voorbeeld voor Timotheüs'.

het gezin van Onesiforus bidt dat zij aalmoezen mogen krijgen, dat hadden ze wellicht niet nodig. Maar wel dat zijn huisgezin in alle dagelijkse besognes, die gepaard gingen met Onesiforus' afwezigheid, gezegend en verzorgd mocht worden door God. Hij bad dus dat God het gezin van Onesiforus zou voorzien van wat het nodig had, net zoals God had voorzien in de actuele nood van Paulus, en wel door middel van Onesiforus.

Hoe barmhartig zijn wij? Hebben wij een hart, dat openstaat voor de noden van anderen? Hebben wij ogen, die erop gericht zijn de noden van anderen te zien? Hebben wij handen, die zich uitstrekken om de nood van anderen te ledigen? Zijn wij graag bereid om instrumenten te zijn die God kan gebruiken om barmhartigheid te bewijzen aan mensen in nood? God voorziet en Hij is barmhartig, dat is absoluut waar. Maar het is even waar, dat God mensen hiervoor gebruikt. In Zijn Woord leert Hij ons wat barmhartigheid is, in ons hart bewerkt Zijn Geest een gezindheid van barmhartigheid, zodat Hij een beroep op ons kan doen wanneer Hij iemand barmhartigheid wil bewijzen.

Barmhartigheid voor Onesiforus zelf 'in die dag'

Onesiforus heeft Paulus gezocht en gevonden. Nu bidt Paulus dat Onesiforus ook barmhartigheid mag vinden 'in die dag' (vgl. 2 Tim. 1:12; 2 Thess. 1:10; Openb. 22:12). Het gaat hem niet om de inspanning van het *zoeken*, maar om de grote vreugde van het *vinden*. Het is niet dat Onesiforus inspanning zal moeten leveren in die dag om barmhartigheid te mogen vinden van de Heer, alsof je dat moet zoeken. Waar Paulus voor bidt, is dat Onesiforus zo gezegend, bemoedigd, verkwikt en vreugdevol mag zijn door de barmhartigheid van de Heer, als dit met Paulus het geval is geweest door de daden van Onesiforus. Paulus bidt dat Onesiforus rijkelijk mag genieten van de beloning, die hij zal ontvangen van de Heer voor de barmhartigheid die hij aan Paulus heeft bewezen, evenzeer als het Paulus deugd heeft gedaan. Tegenover de barmhartigheid die hij tijdens zijn leven aan Paulus heeft bewezen, bidt Paulus Onesiforus barmhartigheid toe op de dag waarop de beloningen worden uitgedeeld.

Paulus zelf kon Onesiforus niet belonen op dat moment, maar de Heer kan dit wel doen in die toekomstige dag (1 Kor. 4:5; 2 Kor. 5:10). Dit is de dag van de rechterstoel van Christus, waarop de daden van de gelovigen zullen worden beoordeeld en waarop er beloning zal zijn voor al het goede dat iemand heeft gedaan. Zo schrijft Paulus ook over de kroon van gerechtigheid, die hijzelf en anderen zullen mogen ontvangen in die dag (2 Thess. 4:8). Zoals Jezus Zelf heeft

gezegd: “Gelukkig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid verkrijgen” (Matt. 5:7; vgl. Jak. 2:13). Zij die barmhartig zijn in dit leven, mogen rekenen op barmhartigheid in het toekomstige leven. Zij die anderen voorzien van wat ze nodig hebben, zullen door de Heer Zelf beloond worden.

Houden wij rekening met die dag? Hebben wij oog voor de beloning op die dag? Maakt ons dat meer barmhartig tijdens ons leven hier op aarde? Er is een hier en nu, en er is ook een daar en later. Tussen die twee plaatsen en tijden, staat de rechterstoel van Christus. Hij zal het hier en nu van de gelovige beoordelen, en er een waarde en beloning aan toekennen voor het daar en later – de eeuwigheid. We mogen dit natuurlijk niet gaan zien als een soort prestatie-geloof, waarbij we in het hier en nu zoveel mogelijk beloningen proberen te verzamelen voor het daar en later – alsof God dan verplicht zou zijn ons dingen te vergoeden of ons te belonen. Ik vrees dat we met zo’n denken echt naast de roos mikken. Ik vertrouw erop dat de lezer wel begrijpt wat ik bedoel. Maar het is dus wel waar, dat ons hier en nu betekenis heeft voor het daar en later. Wellicht moeten we zelfs zeggen dat het hier en nu slechts zijn waarde vindt in zoverre Hij er betekenis aan toekent voor het daar en later. Het hier en nu is tijdelijk, het daar en later is voor eeuwig. Moge Hij ons geven om het tijdelijke hier en nu te plaatsen in het licht van het eeuwige daar en later. Laat dit ons meer barmhartig maken, zoals Hijzelf barmhartig is.

Ter aanvulling van deze gedachte overdenken we hier graag de woorden van Jezus Zelf uit Mattheüs 25:34-40: “Dan zal de Koning zeggen tegen hen die aan Zijn rechterhand zijn: Kom, gezegenden van Mijn Vader, beërf het Koninkrijk dat voor u bestemd is vanaf de grondlegging van de wereld. Want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij gastvrij onthaald. Ik was naakt en u hebt Mij gekleed; Ik ben ziek geweest en u hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en u bent bij Mij gekomen” – kunnen we hier niet denken aan de situatie van Paulus en Onesiforus?

“Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien en te eten gegeven? Of dorstig en te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als een vreemdeling gezien en gastvrij onthaald, of naakt en hebben U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek gezien of in de gevangenis en zijn bij U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden: Voorwaar, Ik zeg u: voor zover u dit voor één van deze geringste broeders van Mij gedaan hebt, hebt u dat voor Mij gedaan”. Deze woorden van Jezus hoeven geen nadere verklaring, maar des te meer een actieve praktijk van barmhartigheid.

Onesiforus' dienstbetoon jegens Paulus

Paulus schrijft dat Onesiforus hem dikwijls heeft verkwikt tijdens zijn gevangenschap en zich niet heeft geschaamd voor zijn ketenen. Het verkwikken houdt het idee in van verfrissing (lett. 'verkoeling'). Ooit heb ik de beklimning gedaan langs het zgn. slangenpad naar de hoogte van Massada in Israël onder een brandende zon. Het is een ware uitputtingsslag en dan kom je uiteindelijk boven en reikt iemand je een fles koel water aan, waarvan je kunt drinken en het over je hoofd kunt gieten. Zo stel ik mij deze verkwikking voor. Wat doet dat goed. Zoiets was de komst van Onesiforus voor Paulus. En dat niet een enkele keer, maar blijkbaar is Onesiforus voor Paulus vaker een grote bron van verkwikking geweest.

Ook mannen en vrouwen die helemaal aan God zijn toegewijd, hebben verkwikking en bemoediging nodig. Dat wordt maar al te vaak uit het oog verloren. Ook Paulus zelf heeft moeilijke momenten gekend. We moeten niet denken dat iemand als Paulus zaken als vervolging, laster, afwijzing en gevangenschap als prettige dingen beschouwde. Dat was beslist niet zo, hij was ook een mens van vlees en bloed. Wat zal de betrokkenheid, inzet en vertroosting van Onesiforus hem goed hebben gedaan en hebben bemoedigd. Ik denk dat we het erover eens zijn dat elke gelovige bemoediging kan gebruiken op zijn tijd. Laten we daarbij niet vergeten dat ook leiders, predikanten, voorgangers, oudsten, diakenen, Bijbelstudieleraars, pastoraal werkers, kinder- en jeugdleiders en anderen ook van tijd tot tijd bemoediging, steun en vertroosting nodig hebben. Het wordt wellicht te vaak als een vanzelfsprekendheid aangenomen dat zij sterk staan in het geloof.

Zo schrijft Paulus in zijn eerste brief aan de Thessalonicenzen: 'Wij nu vragen u, broeders, hen te erkennen die onder u arbeiden en u leiding geven in de Heer en u terechtwijzen, en hen zeer hoog te achten in liefde om hun werk' (1 Thess. 5:12-13). Daarmee bedoelt Paulus beslist niet een hoogachten alleen in je gedachten, maar dit ook daadwerkelijk laten merken. Enerzijds kan de fout gemaakt worden om mensen op een voetstuk te plaatsen, maar anderzijds kan de fout worden gemaakt om diezelfde mensen niet daadwerkelijk met woorden of daden te ondersteunen, te troosten en te bemoedigen.

Onesiforus heeft zich niet geschaamd en niet laten terugschrikken door Paulus' situatie in gevangenschap, waarbij ook Onesiforus zelf het risico liep op gevangenneming. Wie een gevangene hielp, die immers beschouwd werd als een misdadiger, liep namelijk het risico als een sympathisant beschouwd te worden en ook zelf in de gevangenis te belanden. Denk maar aan de verloochening van Jezus door Petrus. Petrus bevond zich toen ook in een risicovolle situatie. Het is duidelijk

dat Paulus zich niet langer in de relatief comfortabele positie van gevangenschap bevond, zoals die beschreven wordt in Handelingen 28:11-31, waarbij hij vrij was om mensen te ontvangen. De verwijzing naar de 'ketenen' van Paulus wijst erop dat hij nu geboeid in gevangenschap leefde.

En deze keer moest Onesiforus dan ook heel wat moeite doen om Paulus te vinden. Dat laat ons de ijver, toewijding, offervaardigheid en onbaatzuchtigheid van Onesiforus temeer zien. Vooral als we beseffen dat het er deze keer niet goed uitzag voor Paulus, waarbij hijzelf schrijft over zijn naderende einde (2 Tim. 4:6-8). Volgens de overlevering is Paulus gevangenschap geëindigd met de dood door onthoofding. Toch, ondanks alle risico's en moeiten, is Onesiforus op zoek gegaan naar Paulus. Wellicht zullen wij niet gauw in een situatie komen waarbij we dergelijke risico's moeten nemen. Horen wij dan niet des te meer schouder aan schouder te staan met degenen die het evangelie uitdragen en hen te steunen en te bemoedigen?

Onesiforus' dienst in Efeze

Onesiforus stond bekend om zijn dienstbaarheid in de gemeente in Efeze. We blijven in het ongewisse wat zijn werk precies allemaal inhield. Maar ongetwijfeld mogen we een actief dienen van de Heer, in het evangelie en ten opzichte van de naaste eronder verstaan. Mogelijk was Onesiforus ook reeds dienstbaar tijdens de drie jaren waarin Paulus zelf in Efeze verbleef (Hand. 19-20). Maar hij was zeker dienstbaar geweest tijdens het verblijf van Timotheüs in Efeze (1 Tim. 1:3). Paulus schrijft immers aan Timotheüs dat deze zelf nog het beste van allen weet hoeveel diensten Onesiforus in Efeze bewezen heeft.

Ben je gericht op wat de gemeente kan doen voor jou, of ben je erop gericht wat jij kunt doen voor de gemeente? In een gemeente zijn er veel taken te doen, variërend van heel praktische zaken tot geestelijk werk. Sta jij met je inzet, talenten en gaven, tijd en middelen beschikbaar voor het werk in de gemeente? Vele handen maken licht werk, luidt een gezegde en zo is dat ook in de gemeente. Ben jij iemand die zijn of haar schouders zet onder de gemeente? Iemand waarvan men weet dat men op jouw hulp kan rekenen? Bij Onesiforus was dat kennelijk het geval. Het was zijn reputatie in de gemeente. Het was ook de reputatie van Febe in de gemeente in

Kenchreeën (Rom. 16:1)⁴. Wat is dat een mooie vermelding. Mag het ook jouw en mijn reputatie zijn!

Een eervolle vermelding voor Onesiforus

Aan het einde van de brief wordt het huis(gezin) van Onesiforus door Paulus gegroet: 'Groet Prisca en Aquila en het huis van Onesiforus' (2 Tim. 4:19). Paulus kende heel wat mensen in Efeze, aangezien hij er zelf vaker langere tijd is geweest. Maar hij wilde toch heel in het bijzonder dat Timotheüs groeten overbracht aan het echtpaar Prisca en Aquila, en aan het huis(gezin) van Onesiforus. Paulus kende het echtpaar Prisca en Aquila⁵ heel goed. Zij betekenden heel veel voor hem, en zij zijn dan ook de eersten aan wie hij groeten stuurt in de brief aan de Romeinen (Rom. 16:3-5). We mogen gerust concluderen dat dit echtpaar tot zijn meest intieme kring van vrienden behoorde.

We kunnen het dan ook als een eervolle vermelding voor het huisgezin van Onesiforus beschouwen, en overdrachtelijk ook voor Onesiforus zelf, om op één lijn geplaatst te worden met Prisca en Aquila. Paulus loopt niet zomaar te showen met mensen. Onesiforus zal daadwerkelijk van veel betekenis zijn geweest voor hem, zoals ook Prisca en Aquila dat zijn geweest. Dat zegt ons veel over het belang van Onesiforus voor Paulus persoonlijk, en over de 'verkwikking' die Paulus heeft mogen ervaren door Onesiforus. Wat een contrast met Fygellus en Hermogenes. Zij worden genoemd als foute voorbeelden, als mensen die je zeker niet moet gaan navolgen. Hun namen worden genoemd, maar het strekt hen niet tot eer.

Het is ook deels wel vanzelfsprekend dat Paulus het gezin van Onesiforus groet, gezien alles wat Onesiforus reeds voor hem had gedaan en wellicht zelfs op dat moment nog aan het doen was. Maar het is heel attent van Paulus in zijn eigen situatie, dat hij echt niet vergeet om het gezin van Onesiforus zijn groeten te laten overbrengen.

Zonder anderen de hemel in te prijzen of op een voetstuk te plaatsen, is het toch niet verkeerd om mensen te respecteren en te eren voor hun daden en inzet voor het evangelie. Eer aan wie de eer toekomt, is een Bijbels gegeven (Rom. 13:7). Zo

⁴ Zie mijn artikel '[Febe, een dienaar](#)' (H3 'in Groet elkaar met een heilige kus'). eveneens beschikbaar op de OudeSporen website.

⁵ Zie mijn artikel '[Prisca en Aquila, een echtpaar in de Heer](#)' (H4 'in Groet elkaar met een heilige kus'), eveneens beschikbaar op deze website.

mogen we deze vermelding van Onesiforus bij de groeten in deze laatste brief die we van Paulus hebben, zien als een respectvolle en dankbare begroeting voor het gezin van Onesiforus en daarmee ook voor hemzelf. Laten we dan ook niet met angstvallige angst voor hoogmoed met elkaar omgaan, maar dankbaar en respectvol elkaar de gepaste eer bewijzen. Laten wij niet streven naar een eervolle vermelding, maar ons des te meer erop toeleggen barmhartigheid vrij te tonen.

